

CZASOPISMO PRAWNO-HISTORYCZNE

**INSTYTUT HISTORII POLSKIEJ AKADEMII NAUK
WYDZIAŁ PRAWA I ADMINISTRACJI
UNIwersYTETU IM. ADAMA MICKIEWICZA**

CZASOPISMO PRAWNO-HISTORYCZNE

TOM LI-ZESZYT 1-2

1999

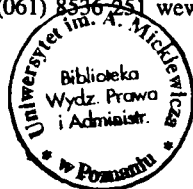
POZNAŃ 1999

KOMITET REDAKCYJNY

Andrzej Ajnenkiel, Juliusz Bardach, Jan Baszkiewicz, Stanisław Grodziski, Hubert Izdebski, Artur Korobowicz, Krzysztof Krasowski (sekretarz), Bogdan Lesiński, Adam Lityński, Henryk Olszewski (redaktor), Kazimierz Orzechowski, Stanisław Płaza, Zygfryd Rymaszewski, Stanisław Salmonowicz, Janusz Sondel, Katarzyna Sójka-Zielińska, Wacław Uruszczak, Maria Zabłocka

Sekretarz redakcji: Krzysztof Krasowski
Na język francuski tłumaczyła: Teresa Janasz

Adres redakcji:
ul. Św. Marcin 90, Collegium Iuridicum, 61-809 Poznań
tel. (061) 8536-251 wewn. 208

Gz 108

Adres Wydawnictwa:
Przedsiębiorstwo Wydawnicze Ars boni et aequi
ul. Zakręt 26 m. 4, 60-351 Poznań
tel. (061) 8688-323, tel./fax 8671-827

Printed in Poland

ISSN 0070-2471

SPIS TREŚCI — TABLE DES MATIÈRES

Tom LI — Zeszyty 1-2

Juliusz Bardach, Aleksander Gieysztor a historia państwa i prawa <i>Alexandre Gieysztor et l'histoire des institutions et du droit</i>	11
---	----

I. ROZPRAWY — ARTICLES

Remigiusz Sobański, Prawo jako wartość <i>Le droit comme valeur</i>	37
--	----

* * *

Jakub Urbanik, Tabliczki Sulpicjuszy i rzymska praktyka prawa <i>Les Tablettes des cirées et la pratique juridique romaine</i>	51
Marek Wąsowicz, Od <i>privi leges</i> do Karty Komuny. Z dziejów przywileju w średnio-wiecznej Europie <i>De privi leges à la Charte de commune. Quelques observations sur le rôle du pri-vilège dans l'Europe du Moyen-Âge</i>	71
Roman Nowacki, Spór o ustrój państwa polskiego w latach 1295-1370 <i>Controverses autour du régime politique en Pologne dans les années 1295-1370</i> ...	97
Wacław Uruszczak, Ustawodawstwo synodów Kościoła katolickiego w Polsce w XIII i XIV w. <i>La législation des synodes de l'Eglise catholique en Pologne aux XIIIe-XIVe siècles</i>	133
Jerzy Walachowicz, Dziesięcina biskupia na Pomorzu Zachodnim w okresie wczesno-feudalnym <i>La dîme épiscopale en Poméranie occidentale à l'époque du haut Moyen-Âge</i>	149
Tadeusz Maciejewski, Prawa obce w Gdańsku <i>Les droits étrangers à Gdańsk</i>	193
Kazimierz Orzechowski, O śląskich sejmach 1527 r. <i>Les diètes silésiennes de 1527</i>	205
Andrzej B. Zakrzewski, Paradoxy unifikacji prawa i ustroju Wielkiego Księstwa Li-tewskiego i Korony XVI - XVIII w. <i>Les paradoxes de l'unification du droit et du régime politique dans le Grand Duché Lituanie et la Couronne du XVIe au XVIIIe s.</i>	219

VI

Grzegorz Smyk, Rusyfikacja obsady personalnej organów zarządu gubernialnego Królestwa Polskiego w latach 1867–1915 <i>La russification du personnel des organes des gouvernements provinciaux dans le Royaume de Pologne (1867–1915)</i>	239
Elżbieta Kundera, Doktryna instytucjonalizmu amerykańskiego <i>La doctrine de l'institutionnalisme américain</i>	265
Mariusz Mohylik, Porządkowanie prawa w Drugiej Rzeczypospolitej: Komisja Kodyfikacyjna i Rada Prawnicza <i>La régularisation du droit sous la Deuxième République: la Commission de codification et le Conseil juridique</i>	285
Izabela Lewandowska-Malec, Próba zreformowania podziału terytorialnego Drugiej Rzeczypospolitej w latach 1928–1933 <i>Une tentative de réforme de la division territoriale sous la Deuxième République dans les années 1928–1933</i>	301
Andrzej Pasek, Dekret PKWN z 31 sierpnia 1944 r. (sierpniówka). Próba analizy historycznoprawnej <i>Le decret du Comité polonais de libération nationale (CPLN) du 31 août 1944. Esquisse d'une analyse historique et juridique</i>	319

II. PRACE DROBNE I MATERIAŁY – MISCELLES

Ryszard Sajkowski, Oskarżenia o obrazę majestatu w procesach <i>de repentundis</i> . Obwinienie Gajusza Juniusza Sylanus z roku 22 n.e.	347
Krzysztof Heliniak, Zasada <i>superficies solo cedit</i> w prawie rzymskim i w przepisach polskiego kodeksu cywilnego	359
Anna Pikulska-Robaszkiewicz, Lichwa w ustawodawstwie cesarzy chrześcijańskich	371
Józef Matuszewski, Zasady prawne w dekretach krakowskich	389
Kazimierz Orzechowski, Jeszcze o „dziewiątej części”	403
Aleksander Stępkowski, Traktat Wawrzyńca Goślickiego <i>De optimo senatore</i> na tle prac Machiavellego, Bodina i Frycza Modrzewskiego	411
Andrzej Gaca – Aleksander Jagielski, Wprowadzenie absolutyzmu w Danii i wydanie <i>Prawa królewskiego (Kongeloven)</i> w roku 1665	431

III. RECENZJE I NOTY RECENZyjne – COMPTES RENDUS ET NOTES CRITIQUES

<i>Historia et Ius</i> . Księga Pamiątkowa ku czci ks. Profesora Henryka Karbownika, 1998 (Magdalena Pyter)	445
Jan Baszkiewicz, Powszechna historia ustrojów państwowych, 1998 (Henryk Olszewski)	446
Stanisław Grodziski, Porównawcza historia ustrojów państwowych, 1998 (Jacek Sobczak)	450
Marek Wąsowicz, Historia ustroju państw Zachodu, 1998 (Krzysztof Krasowski)	453
Tadeusz Maciejewski, Historia prawa sądowego w Polsce. Zarys wykładu, 1998 (Danuta Janicka)	457
Mieczysław Zołnierczuk, Zarys prawa rzymskiego, 1998 (Krzysztof Heliniak)	458
Dzieje wymiaru sprawiedliwości. Pod red. T. Maciejewskiego, 1999 (Jacek Wiewiorowski)	459
Religia i prawo karne w starożytnym Rzymie. Red. A. Dębiński i M. Kuryłowicz, 1998 (Monika Wójcik)	462

Franciszek Longchamps de Brier, <i>Il fedecomesso universale nel diritto romano classico</i> , 1998 (Wojciech Dajczak)	464
Andrzej Sokala, „Meretrix” i jej pozycja w prawie rzymskim, 1992 (Zuzanna Służewska)	466
Michał Jaskólski, Władysław Leopold Jaworski o prawie, państwie i konstytucji. Wstęp, wybór i opracowanie Michał Jaskólski, 1996 (Henryk Olszewski)	469
Karol Górski, – człowiek i uczony. Pod red. Zenona H. Nowaka, 1999 (Henryk Olszewski)	471
Böhmen und Mähren, w: <i>Handbuch der historischen Stätten</i> . Hrsg. von J. Bahlcke, W. Eberhard, M. Polivka, 1998 (Kazimierz Orzechowski)	472
Barbara Stoczewska, Litwa, Białoruś, Ukraina w myśli politycznej Leona Wasilewskiego, 1998 (Juliusz Bardach)	473
Marian Mikołajczyk, <i>Przestępstwo i kara w prawie miast Polski południowej XVI–XVIII w.</i> , 1998 (Katarzyna Sójka-Zielińska)	476
Margreet J. A. M. Ahsmann, <i>Collegium und Kolleg. Der juristische Unterricht an der Universität Leiden 1575–1630 unter besonderer Berücksichtigung der Disputationen</i> , 1999 (Henryk Olszewski)	479
Zbigniew Góralski, Maria Teresa, 1999 (Maksymilian Stanulewicz)	480
Michał Kulecki, Wygnańcy ze Wschodu. Egzulanci w Rzeczypospolitej w ostatnich latach panowania Jana Kazimierza i za panowania Michała Korybuta Wiśniowieckiego, 1998 (Izabela Siedlikowska)	482
Mariusz Aftek, <i>Związki polsko-włoskie w naukach prawnych (1764–1795). Z dziejów humanitaryzacji prawa karnego w Polsce</i> , 1995 (Ewa Borkowska-Bagieńska)	484
Christoph Golsong, <i>Der Kölner Kommunistenprozeß von 1852 aus rechtshistorischer Sicht</i> , 1998 (Grzegorz Barecki)	488
Danuta Janicka, <i>Nauka o winie i karze w dziejach klasycznej szkoły prawa karnego w Niemczech w pierwszej połowie XIX w.</i> , 1998 (Katarzyna Sójka-Zielińska)	490
Karol Jonca, „Noc kryształowa” i casus Herschela Grynszpana, 1998 (Elżbieta Kaznowska)	494
Adam Lityński, <i>O prawie i sądach początków Polski Ludowej</i> , 1999 (Tadeusz Maciejewski)	495

IV. IN MEMORIAM

Barbara Waldo, 1925–1998 (Zygfryd Rymaszeński)	499
Jan Malarczyk, 1931–1998 (Lech Dubel)	501
Franciszka Ryszka, 1924–1998 (Henryk Olszewski)	505

V. KRONIKA – CHRONIQUE

Odnowienie doktoratu Profesora Juliusza Bardacha na Uniwersytecie Jagiellońskim (Wacław Uruszczak)	509
Jubileusz Profesora Stanisława Płazy (Dorota Malec)	516
Profesor Marian Biskup doktorem honoris causa Uniwersytetu im. Adam Mickiewicza w Poznaniu (Henryk Olszewski)	519
Wyróżnienia historyków prawa (oprac. Krystyna Sikorska-Dzięgielewska, Ludwik Łysiak, Irena Dwornicka, Wiesław Litewski)	520

VIII

Zjazd Katedr Historycznoprawnych w Mielnie-Unieściu (Marek Wałaszek)	521
XXXII Zjazd Niemieckich Historyków Prawa w Ratyzbonie (Danuta Janicka)	524
Konferencja naukowa: Prawo w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim w latach 1918–1952 (Monika Wójcik)	525
Konferencja o przeobrażeniach w prawie w XIX w. (Grzegorz Górski)	527
Kolokwium habilitacyjne dra Mariana Mikołajczyka (Wojciech Organiściak)	528
Kolokwium habilitacyjne dr Danuty Janickiej (Ewa Gajda)	528
Kolokwium habilitacyjne dr Barbary Stoczewskiej (Irena Głuszyńska)	529
Obrony pracy doktorskich (oprac. Ewa Kozerska, Marian Mikołajczyk, Irena Dwornicka, Maksymilian Stanulewicz, Piotr Nicyporuk, Edyta Nowak- Jamróz, Iwona Szpringer)	529
Letni Kurs dla Historyków Prawa we Frankfurcie/M (Władysław Pęksa)	531
XVII Kurs Międzynarodowej Szkoły Ius commune nt. The European Dimensions of the Ius Commune: from Sicily to Scandinavia, from Portugal to Hungary (Władysław Pęksa – Marian Małecki)	532
Jubileusz „Czasopisma Prawno-Historycznego” (Henryk Olszewski)	533
Henryk Olszewski, 50 lat „Czasopisma Prawno-Historycznego”. Referat redaktora wy- głoszony w czasie jubileuszu pisma w dniu 10 grudnia 1998 r.	534

VI. BIBLIOGRAFIA – BIBLIOGRAPHIE

Materiały do polskiej bibliografii historycznoprawnej za rok 1997. Pod redakcją Marii Zabłockiej. Materiały zebrali Marzenna Paszkowska, Roman Sobotka, Andrzej B. Zakrzewski	543
---	-----

VII. LIST DO REDAKCJI – LETTRE À LA REDACTION

Wacław Urban, Nowe dane o Garsiasie Quadrosie	627
---	-----

WSPÓŁPRACOWNICY TOMU LI

Juliusz Bardach (Warszawa)
Grzegorz Barecki (Toruń)
Ewa Borkowska-Bagińska (Poznań)
Wojciech Dajczak (Toruń)
Lech Dubel (Lublin)
Irena Dwornicka (Kraków)
Andrzej Gaca (Toruń)
Ewa Gajda (Toruń)
Irena Głuszyńska (Kraków)
Grzegorz Górski (Toruń – Lublin)
Krzysztof Heliniak (Rzeszów)
Aleksander Jagielski (Toruń)
Teresa Janasz (Wrocław)
Danuta Janicka (Toruń)
Elżbieta Kaznowska (Katowice)
Ewa Kozerska (Wrocław)
Krzysztof Krasowski (Poznań)
Elżbieta Kundera (Wrocław)
Izabela Lewandowska-Malec (Kraków)
Wiesław Litewski (Kraków)
Ludwik Łysiak (Kraków)
Tadeusz Maciejewski (Gdańsk)
Dorota Malec (Kraków)
Marian Małecki (Kraków)
Józef Matuszewski (Łódź)
Marian Mikołajczyk (Katowice)
Mariusz Mohyluk (Białystok)
Piotr Niczyporuk (Białystok)
Roman Nowacki (Opole)
Edyta Nowak-Jamróż (Łódź)
Henryk Olszewski (Poznań)

Wojciech Organiściak (Katowice)
Kazimierz Orzechowski (Wrocław)
Andrzej Pasek (Wrocław)
Marzenna Paszkowska (Warszawa)
Władysław Pęksa (Kraków)
Anna Pikulska-Robaszkiewicz (Łódź)
Magdalena Pyter (Lublin)
Zygfryd Rymaszewski (Łódź)
Ryszard Sajkowski (Olsztyn)
Izabela Siedlikowska (Opole)
Krystyna Sikorska-Dzięgielewska (Poznań)
Zuzanna Służewska (Warszawa)
Grzegorz Smyk (Lublin)
Remigiusz Sobański (Warszawa)
Jacek Sobczak (Poznań)
Roman Sobotka (Warszawa)
Katarzyna Sójka-Zielińska (Warszawa)
Maksymilian Stanulewicz (Poznań)
Aleksander Stępkowski (Warszawa)
Iwona Szpringer (Lublin)
Wacław Urban (Kielce – Kraków)
Jakub Urbanik (Warszawa)
Wacław Uruszcza (Kraków)
Jerzy Walachowicz (Poznań)
Marek Walaszek (Szczecin)
Marek Wąsowicz (Warszawa)
Jacek Wiewiorowski (Poznań)
Monika Wójcik (Lublin)
Maria Zabłocka (Warszawa)
Andrzej B. Zakrzewski (Warszawa)

Aleksander Gieysztor 1916–1999